

Г. Ремпф, ключовий експерт проекту «Удосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні»:

«Об'єднання в мережі інфраструктури підтримки інновацій та бізнесу ¹.

Базова інформація про мережі. Характерною ознакою мереж є географічна віддаленість цих практично орієнтованих співтовариств, що мають спільні інтереси, схожі потреби та учасників з подібною ідентичністю. Сума частин такої мережі є більшою за математичну рівність та приносить зиск усій мережі. Члени мережі виконують певні обов'язки, а комунікації між спільнотами рівних створює ефект синергії та сприяє досягненню найвищих стандартів. Інноваційні мережі – це спільноти, спрямовані на технологічні практики. Вони підтримують навчання в організаціях та створюють простір для поглибленої спеціалізації та поєднання наявних ресурсів. Такі мережі виступають як “колективи інноваційної думки” та можуть істотно сприяти парадигмальним змінам, що є важливим для прийняття інновацій та революційних технологій.

Мережі зазвичай самі ініціюють засоби обміну інформацією – зустрічі, конференції, тренінги, доступ до експертів, веб-сайтів, баз даних та інформаційних бюлетенів. Вони стимулюють дії, спрямовані на трансфер технологій, доступ до клієнтів або фінансування поза географічними кордонами. Вони засновують еталон найкращої практики, з яким учасники можуть порівняти свої досягнення або досягнення своїх місцевих або міжнародних колег.

Мережі бувають різних типів. Вони відрізняються за розміром, територією географічного впливу, тематикою та засобами внутрішньої організації. Вони можуть включати промисловий кластер зі спільною технологією або ринком, групу інноваторів з одного регіону або країни, міжнародну мережу наукових парків або постачальників спеціалізованих послуг.

Заснування нової мережі зазвичай потребує формалізації відносин та розробки фінансових моделей для оплати послуг, а також заснування структури керування та формалізації процедур для надання послуг.

Вступ до мережі зазвичай обмежується сплатою членських внесків та задоволенням певних критеріїв відбору. Інфраструктура підтримки інновацій і бізнесу бере участь у роботі мереж різними засобами. Рівень участі визначається стратегічним наміром організацій та ресурсами, що вона може залучити як члена мережі. Це також включає такий важливий ресурс, як участь людей.

Походження мереж. Мережі виникають у різний спосіб. Вони можуть виникнути органічно або в результаті політики сприяння, що йде зверху. Мережі, що виникають органічно, – це ті, що народжуються природним

¹ Продовження. Поч. див.: Шляхи розвитку української науки. – 2012. – № 4 (83). – С. 113–114.

способом унаслідок усвідомлюваної спільної потреби серед групи учасників. Це можуть бути компанії в промисловому кластері, що збираються разом задля узгодження стандартів, або організації в інноваційному парку, що збираються задля визначення спільної потреби в певних послугах. Мережа, що виникає в разі ініціативи зверху, виникає внаслідок усвідомлення існуючого “пробілу”, який треба заповнити. Організації, що визначають політику в цій сфері, виділяють ресурси задля заповнення такого “пробілу” через таку мережу. Важливо розуміти, яким чином виникають мережі, оскільки їх походження має істотний вплив на те, хто ними володіє, керує та яким чином вони функціонуватимуть та зростатимуть.

Коли мережі виникають спонтанно, це зазвичай відбувається навколо спільних інтересів. Коли компанії розташовані поруч або взаємодіють у ланцюгу постачання, вони можуть ефективно співпрацювати у спільних питаннях, і мережі виникають природно. Усередині інфраструктури підтримки бізнесу та інновацій компанії часто утворюють місцеві мережі для забезпечення своїх інтересів. Промислові кластери часто виникають тоді, коли великі корпорації оточені субпідрядниками та/або постачальниками деталей. Кластери можуть перетинати регіональні та національні кордони. Міжнародні виробництва сприяють виникненню позакордонних мереж кластерів, оскільки потребують великого обсягу інвестицій та пильного дотримання технологічного процесу. Міжнародна співпраця між мережами кластерів набуває великого значення в глобальній економіці, особливо якщо галузі конкурують за обмежені ресурси, що включає доступ до експертних знань.

Зв'язок між інфраструктурою підтримки інновацій та бізнесу і мережами. Інфраструктура підтримки інновацій та бізнесу формує нові або підключається до існуючих мереж з метою:

- формалізувати відносини, що створюють синергію та приносять вигоду учасникам;
- отримати вигоду від зв'язків та синергії в мережі;
- покращити послуги, що надаються клієнтам;
- допомогти членам мережі шляхом надання професійних послуг та втілювати стандарти виконання серед членів мережі.

Фінансування та керування мережами. Коли мережі формалізують своє існування, вони можуть обрати організаційну форму (юридичну особу). Юридична особа пов'язана з юридичною адресою, отже, є суб'єктом в юридичному полі. Тип юридичної особи зазвичай визначається географічним розташуванням мережі, спектром її діяльності, її відношення до ризику та її намірів стосовно сплати податків та отримання прибутку.

Найбільш поширеними видами юридичних осіб, що обираються мережами в ЄС, є товариства з обмеженою відповідальністю, благодійні товариства, фонди, Європейські групи економічних інтересів (ЄГЕІ) (European Economic Interest

Groups – EEIGs) та концерни або проекти, що фінансуються суспільними організаціями. У деяких країнах мережі, що фінансуються за рахунок держави, заснуються на спеціальних умовах неприбуткових організацій. Коли державні структури ЄС мають намір заснувати нові мережі, вони можуть публікувати запрошення для надсилання пропозицій або оголошення про тендер. Такий процес, звичайно, регулюється законодавством про державні закупівлі.

Мережі часто обирають юридичну форму неприбуткової організації. Мережа може отримувати прибуток від певних видів діяльності, наприклад, тренінгів або річних зустрічей, але першочерговою метою засновників мережі залишається не витягування прибутку з мережі, а реінвестування цих коштів у функціонування мережі та її подальший розвиток.

Обравши відповідну організаційну форму, мережі мають визначитись зі своєю внутрішньою структурою керування та систем контролю. Традиційним є заснування керуючої ради, виконавчої ради та/або секретаріату. Додатково вони можуть спиратися на зовнішні органи експертних радників. Склад ради визначається формою юридичної особи та статутом мережі. Звичайною є зміна складу ради протягом часу, що відображає зміну складу учасників у мережі та їх відносної важливості. У мережах, що фінансуються державою, центральний секретаріат найчастіше повністю фінансується відповідними державними органами. Фінансовий контроль забезпечується механізмами, що містять чіткий поділ між керуючою та виконавчою радою, фінансовий аудит, публікацію фінансової звітності та регулювання дозволених витрат (*Гармонізація та синхронізація європейських та українських інноваційних програм. – К.: ТОВ «Сінта Захід». – 2011. – С. 15–17).*